

УДК 341.4

DOI <https://doi.org/10.32847/ln.2020.10-2.19>

Нуруллаєв І.С.о.

к.ю.н.,

керівник

Генеральна інспекція Офісу Генерального прокурора

ПОНЯТТЯ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У БОРОТЬБИ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ ЯК КАТЕГОРІЇ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

Постановка проблеми. Сучасна злочинність в умовах швидкої глобалізації все більше виходить за межі однієї держави та здійснює дестабілізуючий вплив не тільки на окремі країни, а й на міжнародний правопорядок в цілому. Безпрецедентне зростання масштабів міжнародної злочинності обумовлює підвищення значення міжнародно-правового співробітництва у боротьбі з нею. Феномен міжнародної злочинності не є рисою сучасності. Він мав місце за різних часів, властивий різним культурам, має різноманітні політичні в економічні корені. Проте, на сучасному етапі міжнародна злочинність стала глобальною проблемою, що обумовлює відповідну реакцію світової спільноти – цілеспрямоване глобальне міжнародно-правове співробітництво у боротьбі зі злочинністю. В рамках дослідження міжнародного організаційно-правового механізму боротьби зі злочинністю поряд з фундаментальними поняттями «міжнародний злочин», «злочин міжнародного характеру» тощо, важливого значення з наукової точки зору набуває поняття «міжнародно-правове співробітництво у боротьбі зі злочинністю».

Метою статті є дослідити поняття та визначити характерні риси міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю

Виклад основного матеріалу. Дослідження поняття «міжнародно-правове співробітництво у боротьбі зі злочинністю» (як і будь-якого іншого) потребує аналізу його категоріальної приналежності, враховуючи внутрішні логіко-семантичні та генералізаці-

йні зв'язки з іншими категоріями основного понятійного ряду. У досліджуваній понятійній конструкції «міжнародно-правове співробітництво у боротьбі зі злочинністю» опорним терміном виступає «міжнародне співробітництво», яке у широкому термінологічному інструментарії сучасної міжнародно-правової науки належить до фундаментальних. Детальне дослідження правової природи й ознак поняття «міжнародне співробітництво» дасть можливість з урахуванням специфіки міжнародних відносин у сфері боротьби зі злочинністю визначити концептуальні аспекти міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю.

Згідно тлумачного словника поняття «співробітництво» означає «спільну діяльність, спільні дії» [1, с. 35]. Співробітництво ґрунтується на спільному інтересі та досягненні спільних цілей. Воно реалізується шляхом спільних дій та має (принаймні повинно мати) позитивний ефект для його учасників [2, с. 402]. Як зазначав П.А. Кропоткин, головним фактором еволюції природи і людського суспільства є не боротьба, а взаємодопомога [3, с. 26].

Поняття «міжнародне співробітництво» не тільки лежить в основі будь-якого міждержавного спілкування, воно пронизує повністю всю систему міжнародного права, оскільки і розроблення міжнародних норм, і їх прийняття, а також контроль за виконанням є нічим іншим як взаємним волевиявленням держав на основі співробітництва. А більшість міжнародно-правових норм або прямо передбачають механізми співробітництва

в тій чи іншій сфері відносин з метою координації дій держав для досягнення спільної мети, або їх виконання само по собі не можливе без співробітництва між суб'єктами міжнародного права.

Які б високі цілі не переслідували норми міжнародного права, вони б так і залишились на рівні «гучних декларацій» без реального виконання державами. В свою чергу, останнє просто не можливе без міжнародного співробітництва, яке в умовах швидкої глобалізації та зростаючих небезпек збройних конфліктів, екологічних катастроф та інших негативних явищ, стало для міжнародного співтовариства життєво необхідним.

Д. Б. Левін ще в 1954 р., досліджуючи проблеми міжнародного співробітництва зазначав, що міжнародне право і міжнародне співробітництво є взаємопов'язаними поняттями. На думку науковця, «міжнародне право, за своєю суттю, є ні чим іншим, як правовою формою міжнародного співробітництва. Воно являє собою сукупність принципів і правил, які регулюють відносини між державами, що утворюються як на підставі їх боротьби за власні особливі інтереси, так і на підставі їх співробітництва, спрямованого на узгодження цих інтересів та на досягнення спільних цілей» [4, с. 68]. Отже, співробітництво держав не тільки лежить в основі міжнародної правотворчості (яка по суті є результатом співробітництва), але й виступає однією з форм реалізації та дотримання державами закріплених міжнародних норм в різних галузях.

З огляду на зазначене виникає питання про співвідношення понять «міжнародне співробітництво» та «міжнародно-правове співробітництво». Стосовно останнього поняття, то його, з одного боку, можна розуміти як співробітництво країн у процесі правотворчості під час створення міжнародно-правових норм, з іншого – як співробітництво країн у різних сферах відносин у відповідності до міжнародних норм та принципів. На наш погляд, враховуючи те, що співробітництво в процесі міжнародної правотворчості в будь-якому випадку

здійснюється згідно норм міжнародного договірної права, поняття «міжнародно-правове співробітництво» представляє собою будь-яке співробітництво, яке здійснюється у відповідності до норм міжнародного права (включаючи міжнародну правотворчість).

Про необхідність та обов'язок країн співпрацювати зазначалось в міжнародно-правовій науці наприкінці XIX ст. На думку В.Г. Буткевич, «з основної ідеї міжнародного права, яким встановлюється спілкування держав, випливає, зрештою, право і обов'язок кожної держави підтримувати постійні відносини з усіма іншими членами міжнародного правового спілкування» [5, с. 239]. В нормативно-правовій площині ця ідея була закріплена в Статуті ООН, в преамбулі та статті 1 якої закріплено, що держави-члени ООН зобов'язуються «здійснювати міжнародне співробітництво у вирішенні проблем економічного, соціального, культурного і гуманітарного характеру» [6]. Принцип співробітництва держав вважається одним із основоположних принципів міжнародного права, який означає обов'язок держав співпрацювати на міжнародному рівні. Обов'язок країн співпрацювати між собою проходить крізь весь Статут ООН [5, с. 239].

У декларації про принципи міжнародного права від 1970 р. зазначається, що «держави зобов'язані, незалежно від різниці у їх політичних, економічних і соціальних системах, співробітничати одна з одною у різних галузях міжнародних відносин з ціллю підтримки миру та безпеки й сприяння міжнародній економічній стабільності і прогресу, загальному добробуту народів і міжнародному співробітництву, вільному від дискримінації, яка заснована на таких відмінностях» [7]. Декларація також закріплює напрямки такого співробітництва, зокрема у сфері «підтримки міжнародного миру і безпеки», «встановленні загальної поваги і дотриманні прав людини та основних свобод для всіх і у ліквідації всіх форм расової дискримінації і всіх форм релігійної нетерпимості», «в економічній,

соціальної і культурної галузях, а також в області науки і техніки і сприяють прогресу в світі в області культури та освіти», «у справі надання сприяння економічному росту у всьому світі, особливо у країнах, що розвиваються», а також «у співробітництві з Організацією Об'єднаних Націй приймати спільні і індивідуальні міри, які передбачаються відповідними положеннями Статуту» [7].

Заключний акт НБСЄ від 1975 року містить положення, що «держави-учасниці будуть розвивати своє співробітництво одна з одною, як і зі всіма державами, у всіх галузях у відповідно із цілями і принципами Статуту ООН. Розвиваючи своє співробітництво, держави-учасниці будуть надавати особливе значення галузям, які визначені в рамках Наради з безпеки і співробітництва в Європі, причому кожна з них буде вносити свій внесок в умовах повної рівності» [8].

Щодо конвенційного закріплення обов'язку держав співробітничати, то, приміром, у преамбулі Міжнародної конвенції про боротьбу з фінансуванням тероризму від 1999 р. закріплюється необхідність «зміцнювати міжнародне співробітництво між державами у справі розробки та вжиття ефективних заходів по недопущенню фінансування тероризму, а також боротьбі з ним шляхом переслідування та покарання осіб, що його вчиняють» [9].

Л.В. Зіняк зазначає, що принцип міжнародного співробітництва як обов'язок держав вступати у міжнародні відносини, не є абсолютним та потребує розгляду в контексті з принципом державного суверенітету, згідно з яким кожна держава є вільною вибирати форми своїх взаємовідносин з іншими суб'єктами міжнародного права [10, с. 77-78]. На думку науковця, «конкретні форми співробітництва та його обсяги залежать від самих держав, їх потреб і матеріальних ресурсів, внутрішнього законодавства і взятих на себе зобов'язань» [10, с. 78]. Вбачається, окрім зазначених науковцем чинників, які впливають на обрання державою форм і способів міжнародного спів-

робітництва, основним фактором все ж виступають міжнародні норми (якщо вони мають місце в певній сфері відносин), в яких якраз і закріплюється чіткий механізм такого співробітництва, його цілі, форми та методи. Приміром, стаття 4 Конвенції Ради Європи про запобігання тероризму від 2005 року визначає міжнародне співробітництво у сфері запобігання тероризму «шляхом обміну інформацією та передовим досвідом, а також підготовки кадрів та інших спільних зусиль превентивного характеру» [11].

В контексті аналізу принципу співробітництва держав варто зазначити, що таке співробітництво повинно здійснюватись на основі рівноправності держав, справедливості, без тиску і втручання у внутрішні справи. Вигода від співробітництва повинна бути для держав як взаємною, так і для блага всіх держав. Щодо взаємної вигоди, то слід зазначити, що отримання державами певних вигод від взаємної співпраці є одним з основних мотивів для них вступати у міжнародні відносини. Принцип взаємної вигоди отримав міжнародно-правове закріплення в Декларації про встановлення нового міжнародного економічного порядку 1974 р. [12], Хартії економічних прав та обов'язків держав [13], Заключному акті загальноєвропейської наради [8]. У міжнародно-правовій літературі принцип взаємної вигоди визнається конструктивною умовою міжнародного співробітництва в цілому, а з позицій економічної вигоди – «одним із ключових принципів міжнародного економічного права» [14, с. 180].

Виступаючи певним критерієм узгодження різновекторних інтересів країн, принцип взаємної вигоди визначає рамки, в межах яких держави можуть мати рівні вигоди. Принцип взаємної вигоди визначає межі їх рівності сферою збігу інтересів держав, вказуючи, де юридична рівність сторін буде обґрунтована еквівалентністю очікуваних вигод, які вони гарантують надати одна одній [15, с. 56]. Проте, в науковій літературі цілком слушно наголошується, що формальне застосування

на практиці принципу взаємної вигоди не завжди забезпечує його реалізацію фактичну [16, с. 121-125]. Тому, критеріями відповідності тих чи інших міждержавних відносин принципу взаємної вигоди є не тільки формальний прояв рівності вигод, але й реальна комплексна взаємовигідність цих відносин для конкретних держав у конкретній ситуації з урахуванням реального стану держав [16].

Важливість принципу взаємної вигоди для учасників міжнародного співробітництва зумовлена, насамперед, тим, що головним стимулюючим чинником впливу на участь держави в міжнародному співробітництві є її інтерес. Міжнародна спільнота являє собою переплетення та зіткнення інтересів різних країн в різних сферах. На думку В. Євінтова, «міжнародна правова позиція держави являє собою сформовані під впливом об'єктивних та суб'єктивних факторів і відповідним чином реалізовані установки щодо застосування міжнародного права та його розвитку при здійсненні інтересів і цілей держави» [17, с. 110].

Як вже зазначалося, міжнародне співробітництво повинно здійснюватись на рівній основі між учасниками, а тому дотримання принципу суверенної рівності держав в процесі співробітництва є надзвичайно важливим підґрунтям паритетних відносин. Проте, практика міжнародних відносин, особливо в рамках міжнародних фінансових організацій, викликає низку запитань щодо дотримання даного принципу міжнародного права. Приміром, існування принципу «зваженого» голосування в органах окремих міжнародних організацій, при якому кожна держава-член при голосуванні має різну кількість голосів в залежності від її внеску до статутного фонду та інших чинників. При такому механізмі голосування держави апріорі не мають (і ніколи не будуть мати) рівного впливу на вирішення питань глобального характеру в рамках цих організацій. В. Буткевич слушно зазначає, що коли йдеться про рівність держав, то треба мати на увазі *юридично рівні потенційні можливості* щодо розв'язання

питань у неврегульованих сферах міжнародних відносин, які *de facto* далеко не рівнозначні [5, с. 225].

Таким чином, зазначений в Статуті ООН та Декларації про принципи міжнародного права від 1970 р. принцип співробітництва держав закріплює загальний міжнародний нормативно-правовий стандарт співіснування суб'єктів міжнародної спільноти у форматі всезагальної співпраці. В свою чергу, в багатосторонніх міжнародних договорах, включаючи статuti міжнародних організацій, фіксуються галузеві напрямки співробітництва держав та конкретні форми його реалізації.

Варто зазначити, що аналіз статутів міжнародних організацій свідчить про те, що норми переважної більшості з них ґрунтуються на обов'язку держав здійснювати міжнародне співробітництво в тій чи іншій сфері, а відповідна міжнародна організація виступає головним координаційним центром такої співпраці. Принцип співробітництва держав також міститься у текстах Статуту Співдружності Незалежних Держав від 1993 р., Договорі про Європейський Союз від 1992 р., Договорі про спільну оборону й економічне співробітництво Арабських держав 1950 р. та інших.

Л.В. Зіняк визначає міжнародне співробітництво як «одну із форм участі держав або міжнародних міжурядових організацій у зовнішніх зносинах, в основі якої лежить спільність інтересів та потреб її учасників, що передбачає встановлення відносин з іншими суб'єктами міжнародного права у відповідних сферах міжнародного спілкування, має відносно тривалий узгоджений (скоординований) з ними характер та здійснюється на основі загально визнаних принципів і норм міжнародного права» [10, с. 83].

Аналіз міжнародних договорів щодо закріплення цілей і механізмів співробітництва держав в різних сферах міждержавних відносин свідчить про наявність особливостей міжнародно-правового співробітництва в різних сферах.

Так, досліджуючи особливості реалізації принципу співробітництва держав в міжна-

родному правопорядку, О.Р. Вайцеховська зазначає, що фінансова складова принципу співробітництва держав полягає в обов'язку держав співпрацювати у фінансовій сфері у таких напрямках: 1) співробітництво країн у боротьбі з фінансуванням тероризму [9]; 2) співробітництво держав у напрямку ліквідації диспропорцій фінансового розвитку між державами [12]; 3) співробітництво держав щодо уніфікації національних правових режимів у сфері фінансів; 4) співпраця країн в рамках міжнародних фінансових організацій з метою стабілізації міжнародної фінансової системи, мінімізації системних фінансових ризиків, фінансування держав задля підтримки національної фінансової системи тощо [18, с. 114].

Міжнародне митне співробітництво С. М. Перепьолкін розглядає як: а) один із видів міжнародних відносин, що мають місце між рівноправними суб'єктами міжнародного права на недискримінаційних засадах; б) один із принципів міжнародного спілкування у сфері міжнародних митних відносин; в) організаційний процес, що відбувається між державами; г) діяльність уповноважених державних органів, як правило, митних органів; д) правовий обов'язок держав незалежно від відмінностей у їх політичних, економічних і соціальних системах; е) загальносистемний інститут міжнародного митного права [19, с. 7].

Цікавим з наукової точки зору є підходи вчених до поняття «міжнародне військове співробітництво», яке Л.А. Іванашенко визначає як «міждержавні відносини у військовій сфері, засновані на принципах рівності і взаємності, метою яких є забезпечення інтересів військової безпеки, як власної, так і інших держав від загрози як ядерної, так і звичайної війни» [20], І.Х. Афандихонов – «сукупність певним чином організованих та запланованих сумісних дій держав у військовій та інших сферах життєдіяльності, що забезпечує військову та політичну безпеку, захист національних інтересів і правову регламентацію обороноздатності, створення необхідних

умов для розвитку стратегічного партнерства держав» [21, с. 12].

Співробітництво з кримінальних справ Л.П. Гардоцький розуміє як цілеспрямовану і постійну, спільну і узгоджену, широку за масштабами і різноманітну за формами та напрямками діяльність, яка стосується загальних інтересів держав, що співробітничать, і спрямована на досягнення єдиних цілей у боротьбі зі злочинністю [22, с. 62].

Аналіз особливостей міжнародного співробітництва в різних сферах міжнародних відносин дає підстави для висновку, що держави зобов'язані вирішувати всі проблеми, що виникають в міжнародній спільноті, шляхом співробітництва не тільки у справі підтримання миру та безпеки (за ст. 11 Статуту ООН [6]), а й в усіх сферах відносин, зокрема і в сфері боротьби зі злочинністю.

Незважаючи на те, що міжнародне співробітництво є сферою взаємодії суб'єктів міжнародного права, якщо йдеться про співробітництво в сфері боротьби зі злочинністю, досить часто невинуватно розширюють число учасників такого співробітництва. Так, на думку П.А. Лупинської міжнародне співробітництво в сфері кримінального судочинства – це «заснована на міжнародному договорі, міжнародній угоді чи на принципі взаємності взаємодія судів, прокурорів, слідчих і органів дізнання з відповідними компетентними органами і посадовими особами іноземних держав і міжнародних організацій з питань надання правової допомоги, видачі особи для притягнення до кримінальної відповідальності, передачі особи, засудженої до позбавлення волі, для відбування покарання в державі, громадянином якої вона є» [23, с. 702-703].

Смирнов С.І. в свою чергу визначає, що міжнародне співробітництво у сфері кримінального судочинства як «врегульовану міжнародними договорами та (або) внутрішньодержавним кримінальним процесуальним законодавством чи заснована на принципі взаємності різноманітна за напрямками і формами взаємодія правоохоронних і судових органів

України з відповідними компетентними органами запитуючої сторони або міжнародними організаціями, здійснювана на всіх етапах кримінального процесу, спрямована на вирішення загальних завдань кримінального судочинства, пов'язана з розслідуванням, розглядом і вирішенням кримінальних справ, а також виконанням прийнятих процесуальних рішень, захистом прав і законних інтересів осіб, що беруть участь у кримінальному судочинстві» [24, с. 6]. Отже, на сьогодні питання міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю, досліджується як предмет передусім національного правового регулювання, що підпадає під дію такої галузі права як кримінальне процесуальне право.

Не обґрунтовано, на нашу думку, до суб'єктів міжнародного співробітництва у боротьбі із злочинністю відносять прокуратуру, правоохоронні та судові органи держав, тобто державні органи з розкриття та розгляду кримінальних справ, використання судових рішень, оскільки вони лише є формою (каналом, інструментом) міждержавної взаємодії. Злочинці, що вчиняють міжнародні злочини є об'єктами такого міжнародного співробітництва, в той час як суб'єктами виступають виключно держави та міжнародні міжурядові організації. Відповідно, пропонуємо наступне визначення поняття – «міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю» – врегульована міжнародними угодами та іншими джерелами міжнародного права чи заснована на принципі взаємності взаємодія міжнародних (регіональних) міжурядових організацій та держав, що діють в особі судів, прокуратур, правоохоронних, судових та інших уповноважених органів, наділених відповідно до внутрішньодержавного права держав компетенцією, здійснювана на всіх етапах міжнародного кримінального процесу та/або внутрішньодержавного кримінального процесу, що відбувається при взаємодії держав одна з одною, спрямована на вирішення загальних завдань, визнаних міжнародною спільнотою у сфері боротьби зі злочинністю.

Висновки. Проведений аналіз поняття «міжнародно-правове співробітництво» та особливостей співробітництва в окремих сферах міжнародних відносин дає підстави для визначення таких характеристик міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю: 1) в його основі лежить один з основних принципів міжнародного права – принцип співробітництва держав, який у сфері боротьби зі злочинністю діє як обов'язок держав, незалежно від різниці у їх політичних, економічних і соціальних системах, співробітничати одна з одною та з усіма державами з ціллю запобігання злочинності та його негативним наслідкам; 2) здійснюється у відповідності до норм і принципів міжнародного права; 3) реалізовується в конкретних формах співробітництва, які передбачені у міжнародних документах, норми яких закріплюють міжнародно-правовий механізм боротьби із злочинністю; 4) повинно здійснюватись на основі рівноправності держав, справедливості та взаємної вигоди; 5) виступає результатом компромісу різних або ж реалізації спільних інтересів держав, їх союзів та інших суб'єктів міжнародного права у сфері боротьби зі злочинністю; 6) на сучасному етапі представляє собою міжнародний організаційно-правовий механізм (за масштабами охоплює всю міжнародну спільноту), центральним координуючим центром якого виступає Організація Об'єднаних Націй, ФАТФ та інші міжнародні інституції у сфері боротьби зі злочинністю; 7) предметом співробітництва є: а) розробка норм, спрямованих на боротьбу зі злочинністю та її попередження; б) створення необхідних умов для розвитку стратегічного партнерства держав у сфері боротьби зі злочинністю; в) в рамках реалізації міжнародних норм здійснення спільних та одноосібних дій державами у напрямку боротьби зі злочинністю.

З урахуванням зазначених рис вважаємо, що міжнародно-правове співробітництво у боротьбі зі злочинністю – це цілеспрямована та спільна діяльність суб'єктів міжнародного права, що відповідає нормам і принципам

міжнародного права, ґрунтується на рівноправності, справедливості та взаємній вигоді, спрямована на досягнення спільних інтересів у сфері боротьби зі злочинністю та забезпечується за допомогою особливого організаційно-правового механізму на чолі з ООН. Відповідно, «міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю» – врегульована міжнародними угодами та іншими джерелами міжнародного права чи заснована на принципі взаємності взаємодія міжнародних (регіональних) міжурядо-

вих організацій та держав, що діють в особі судів, прокуратур, правоохоронних, судових та інших уповноважених органів, наділених відповідно до внутрішньодержавного права держав компетенцією, здійснювана на всіх етапах міжнародного кримінального процесу та/або внутрішньодержавного кримінального процесу, що відбувається при взаємодії держав одна з одною, спрямована на вирішення загальних завдань визнаних міжнародною спільнотою у сфері боротьби зі злочинністю.

Анотація

У статті досліджується поняття «міжнародно-правове співробітництво у боротьбі зі злочинністю», виходячи з його категоріальної приналежності до фундаментального в міжнародному праві терміну «міжнародне співробітництво». Зауважується, що поняття «міжнародне співробітництво» не тільки лежить в основі будь-якого міждержавного спілкування, воно пронизує повністю всю систему міжнародного права, оскільки і розроблення міжнародних норм, і їх прийняття, а також контроль за виконанням є як взаємним волевиявленням держав на основі співробітництва.

Проаналізовано співвідношення понять «міжнародне співробітництво» та «міжнародно-правове співробітництво». Визначено чинники, які впливають на вибір форм міжнародно-правового співробітництва. Зауважується, що основним фактором впливу на обрання державою форм і способів міжнародного співробітництва виступають міжнародні норми, в яких закріплюється чіткий механізм такого співробітництва, зокрема форми та методи.

Досліджено сутність та міжнародно-правове закріплення принципу міжнародного співробітництва держав, який виступає фундаментальним міжнародно-правовим стандартом співпраці держав в сучасному міжнародному співтоваристві. Зазначається, що співробітництво держав повинно здійснюватись на основі рівноправності держав, взаємної вигоди, справедливості, без тиску і втручання у внутрішні справи. Проілюстровані особливості реалізації принципів суверенної рівності та взаємної вигоди в міжнародному правопорядку. Зазначається, що принцип взаємної вигоди, виступаючи певним критерієм узгодження різновекторних інтересів країн, визначає рамки, в межах яких держави можуть мати рівні вигоди. Зауважується про специфіку реалізації на практиці принципу суверенної рівності держав з огляду на існуючі в окремих міжнародних організаціях механізмів «зваженого» голосування, при яких країни мають різний вплив на вирішення питань глобального характеру. Висвітлені особливості реалізації принципу співробітництва держав в таких сферах міжнародних відносин як фінансова, митна, військова.

На підставі проведеного аналізу поняття «міжнародно-правове співробітництво» та особливостей співробітництва в окремих сферах міжнародних відносин встановлені характерні риси міжнародно-правового співробітництва у боротьбі зі злочинністю, сформульовано визначення даного поняття.

Ключові слова: міжнародно-правове співробітництво, боротьба зі злочинністю, принцип міжнародного співробітництва.

Nurullaiev I.S. The conception of “international judicial cooperation in combating crime” in the light of its categorical relevance to the fundamental term in international law

Summary

The article examines the conception of “international judicial cooperation in combating crime” in the light of its categorical relevance to the fundamental term in international law “international cooperation”. It is stated in the study that the concept of “international cooperation” is not only the ground for any interstate communication, it also permeates the entire system of international law, since the development of international norms and their adoption, as well as control over their implementation, is a mutual expression of the will of states based of cooperation.

The correlation between the concepts of “international cooperation” and “international judicial cooperation” is analyzed. The factors affecting the choice of forms of international judicial cooperation are determined. It is noted that international norms in which a precise mechanism of such cooperation is fixed, in particular the forms and methods, serve as the main feature influencing the choice of the forms and methods of international collaboration made by the state.

The nature and international legal entrenchment of the principle of international cooperation of states, which acts as a fundamental international legal standard of the collaboration of countries in the modern global community, has been investigated. It is argued that cooperation between states should be carried out on the basis of equality of states, mutual benefit, justice, without pressure and interference in internal affairs. The features of the implementation of the principles of sovereign equality and mutual benefit in the international judicial order are exemplified. It is indicated that the principle of mutual benefit, acting as a particular criterion for coordinating the divergent interests of countries, determines the framework within which states can have equal benefits. The author examines the specifics of implementation in practice the principle of sovereign equality of states, taking into account the mechanisms of weighted voting existing in some international organizations, according to which countries have different influence on the solution of global issues. The specificity of implementation of the principle of cooperation between states in such spheres of international relations as financial, customs, and military are highlighted.

Having analysed the notion of “international legal cooperation” and the peculiarities of collaboration in certain areas of international relations, the characteristic features of international judicial cooperation in combating crime have been established, and the definition of this concept has been formulated.

Key words: international judicial cooperation, combating crime, principle of international cooperation.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. Гатауллина Д. Р. Сотрудничество как экономическая категория. *Проблемы современной экономики*. 2010. № 4. С.402-404.
3. Кропоткин П. А. Взаимопомощь как фактор эволюции. СПб. : Тов-во «Знание», 1907. 180 с.
4. Левин Д. Б. Международное сотрудничество и международное право. Сб. юрид. фак. Одес. гос. ун-та. Одесса, 1954. Т. 2. С. 67–75.
5. Міжнародне право. Основи теорії : підруч. / за ред. В. Г. Буткевича. К. : Либідь, 2002. 608 с.
6. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду від 26.06.1945 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010
7. Декларація про принципи міжнародного права, що стосуються дружніх відносин та співробітництва між державами відповідно до Статуту Організації Об'єднаних Націй : Резолюція

- Генеральної Асамблеї ООН 2625 (XXV) від 24.10.1970 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/995_569
8. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 1.08.1975 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_055
 9. Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму від 09.12.1999 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_518
 10. Зіняк Л.В. Міжнародно-правові засади : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків. 2014. 227с.
 11. Конвенція Ради Європи про запобігання тероризму від 16.05.2005 р. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_712#Text
 12. Декларація про встановлення нового міжнародного економічного порядку : Резолюція 3201 (S-VI) від 1.05.1974 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_339
 13. Хартія економічних прав і обов'язків держав від 12.12.1974 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_077
 14. Яковлев В. В. Принцип взаємної вигоди у міжнародному економічному праві. *Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди «ПРАВО»*. 2012. Випуск 19. С. 179-187.
 15. Радзівілл О. А. Загальноправові принципи як джерела міжнародного економічного права. *Юридична наука*. № 2/2014. С. 54-66.
 16. Войтович С. А. Принцип взаимной выгоды в межгосударственных экономических отношениях. *Советское государство и право*. 1986. № 2. С. 121-125.
 17. Евинтов В. И. Международное сообщество и правопорядок. Анализ современных концепций / отв. ред. Михайловский Н.К. Киев : Наук. думка, 1990. 128 с.
 18. Вайцеховська О.Р. Міжнародний фінансовий правопорядок: теоретичні засади та актуальні проблеми в умовах глобалізації : дис. ... докт. юрид. наук : 12.00.11 / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків. 2020. 472 с.
 19. Перепьолкін С.М. Міжнародно-правові аспекти митного співробітництва європейських держав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.11. Харків : б. в., 2009. 23 с.
 20. Иванашенко Л. А. Формирование новой модели обеспечения военной безопасности. *Международ. право в совр. мире*. 1991. С. 15-18.
 21. Афандихонов И. Х. Правовые основы военного сотрудничества между Республикой Таджикистан и Российской Федерацией: дис. ... канд. юрид. наук: 20.02.03 – военное право; международные проблемы международного права. М.осква: б. и., 2006. 188 с.
 22. Гардоцкий Л. П. Международное сотрудничество по уголовным делам. *Законность*. 1979. № 6. С. 61-63.
 23. Уголовно-процесуальное право Российской Федерации: Учебник / под ред. П.А. Лупинской. Москва: Юристъ, 2004. 800с.
 24. Смирнов М.І. Інститут взаємної правової допомоги у кримінальних справах: сучасний стан та перспективи розвитку, монографія. Одеса: Фенцкс, 2006. 242 с.